САД "ФИНАНСОВО РАЗУЗНАВАНЕ" НА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ"

НОВИ ИЗИСКВАНИЯ НА ПРЕВАНТИВНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА

31.03.2018 г., София

Забележка!

- Настоящата презентация съдържа единствено кратко описание на отделни елементи в превенцията срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, заложени в новия Закон за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) (обн. ДВ, бр. 27 от 27.03.2018 г.).
- **Прилагането на мерките следва да бъде съобразено изцяло със законодателството и конкретните разпоредби на ЗМИП и ЗМФТ.**

Основни цели на новото превантивно законодателство

Въвеждане в националното законодателство на изискванията на:

- **Директива (ЕС) 2015/849** на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма;
- Международните стандарти за превенцията на изпирането на пари и финансирането на тероризма (**Препоръките на** FATF);
- Конвенцията на Съвета на Европа относно изпиране на пари, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпления и финансиране на тероризма (**CETS 198**), подписана във Варшава на 16.05.2005 г., т.нар. **Варшавска конвенция**;
- **Резолюции на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации**.

Закон за мерките срещу изпирането на пари, обнародван в ДВ, бр. 27 от 27.03.2018 г.

- Изцяло нова регламентация на мерките срещу изпирането на пари;
- Изменения и допълнения в Закона за мерките срещу финансирането на тероризма - § 13 от Преходните и заключителните разпоредби;
- Изменения и допълнения в други нормативни актове.

Мерки срещу изпирането на пари съгласно чл. 3 от ЗМИП

- комплексна проверка на клиентите;
- събиране и изготвяне на документи и друга информация при условията и по реда на този закон;
- съхраняване на събраните и изготвените за целите на този закон документи, данни и информация;
- оценка на риска;
- разкриване на информация относно съмнителни операции, сделки и клиенти;
- разкриване на друга информация за целите на този закон;
- контрол върху дейността на задължените субекти;
- обмен на информация и взаимодействие на национално равнище, както и обмен на информация и взаимодействие между дирекция „Финансово разузнаване" на Държавна агенция „Национална сигурност", звената за финансово разузнаване на други държави и юрисдикции, както и с компетентните в съответната сфера органи и организации на други държави.

Оценка на риска от ИП и ФТ

- Препоръка 1 на FATF и Непосредствен резултат 1.
- Член 6-8 от Директива (ЕС) 2015/849 на ЕП и на Съвета.
- Член 95-100 от Закона за мерките срещу изпирането на пари.
- Наднационална оценка на риска – Европейска комисия.
- Национална оценка на риска - **установяване, оценка , разбиране и ограничаване** на рисковете от ИП и ФТ на национално ниво.
- Оценка на риска от задължените субекти – **установяване, разбиране и оценяване** на рисковете от ИП и ФТ на ниво задължен субект.
- Оценка на риска от професионални организации и сдружения.

Национална оценка на риска (НОР) – ред и условия

- Съобразяване и отразяване резултатите от изготвяната от Европейската комисия **наднационална оценка на рисковете** от ИП и ФТ, които оказват въздействие върху вътрешния пазар и се отнасят до презгранични дейности
- Изпълнение на **препоръките на ЕК** относно мерките, които са подходящи за справяне с установените рискове;
- **Актуализиране** на оценката на всеки 2 години.

Използване на резултатите от НОР

- Подобряване на **нормативната уредба** за превенция и противодействие на ИП и ФТ, включително чрез определяне на всички области, в които задължените лица трябва да прилагат по-строги мерки, и когато е целесъобразно – посочване на мерките, които да се предприемат;
- Установяване **на други сектори или области с по-ниска или по-висока степен** на риск от ИП и ФТ;
- **Разпределяне и насочване по други приоритетни области на средствата и ресурсите** за противодействие на ИП и ФТ;

Използване на резултатите от НОР

- Изготвяне на **подходящи правила за всеки сектор или област** в съответствие с риска от ИП и ФТ;
- Осигуряване на **своевременен достъп на задължените лица до необходимата информация**, за да се улесни извършването на собствените им оценки на риска от ИП и ФТ;
- **Предоставяне на резултатите** от НОР на ЕК и на задължените лица.

Оценка на рисковете от ИП и ФТ от задължените субекти – ред и условия

- **Отчитане на съответните рискови фактори, включително относно:**
  - клиентите,
  - държавите или географските зони,
  - предлаганите продукти и услуги,
  - извършваните операции и сделки или
  - механизмите за доставка.
- Съобразяване и отразяване резултатите от **НОР** и резултатите от **наднационалната оценка на риска на ЕК.**
- Уведомяване на САД ФР в случай на несъобразяване с резултатите от **НОР** и резултатите от **наднационалната оценка на риска на ЕК.**

Оценка на рисковете от ИП и ФТ от задължените субекти – ред, условия и резултати

- **Актуализиране** на оценката.
- **Документиране , съхраняване и осигуряване на достъп** до оценките на САД ФР и органите за надзор.
- Определяне **рисковия профил на клиента и на деловото взаимоотношение с него.**
- **Прилагане на мерките по ЗМИП** в съответствие с определения рисков профил.
- Оценки на риска на секторно равнище.

Нови изисквания към съдържанието на ВПКПИПФТ

- Вътрешна система за оценка на риска и определяне на рисковия профил на клиентите;
- Пропорционални на размера и естеството на стопанската дейност на задълженото лице политики, механизми за контрол и процедури за ограничаване и ефективно управление на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, установени на равнището на Европейския съюз, на национално равнище, както и на равнище задължен субект;

Нови изисквания към съдържанието на ВПКПИПФТ

- Правила и организация за изпълнение на задълженията за изясняване произхода на средствата и източника на имуществения състояние;
- Времевите интервали, през които се преглеждат и актуализират поддържаните бази от данни и клиентските досиета, при съобразяване на установеното и документирано при оценката на риска ниво на риска за клиентите и деловите взаимоотношения;
- Оценката на риска на задължения субект;
- Други изисквания, изброени в чл .101, ал. 2 от ЗМИП.
- Срок за привеждане на ВП в съответствие с изискванията на ЗМИП – 4 месеца от приемане на ППЗМИП. (§ 6 (1) от ПЗР към ЗМИП)

Вътрешен контрол по изпълнението на задълженията по ЗМИП и ППЗМИП

- За изрично изброените в чл. 106 от ЗМИП категории лица – от **специализирани служби,** които се ръководят от служител, заемащ висша ръководна длъжност.
- За определените в чл. 107 от ЗМИП:
  - от **специализирани служби,** които се ръководят от служител, заемащ висша ръководна длъжност, или
  - от **самото задълженото лице**:
    - **лично** от задълженото лице ,
    - от лицата, които го **управляват и представляват** или
    - **определен с писмен акт** служител, заемащ висша ръководна длъжност.
- **Уведомление до САД ФР** за лицата, които осъществяват вътрешния контрол по изпълнението на задълженията по ЗМИП и правилника за прилагането му – в срок от седем дни.

Лица, извършващи по занятие посредничество при сделки с недвижими имоти

- Забрана за лица, които са **осъждани за умишлено престъпление от общ характер, освен ако са реабилитирани, да бъдат прокуристи, управители, членове на управителен или контролен орган или неограничено отговорни съдружници в:**
  - Лица, които по занятие извършват правни консултации (чл. 4, т. 15 ЗМИП);
  - Лица, които по занятие предоставят адрес на управление, услуги по доверително управление или услуги по учредяване, регистриране и пр. (чл. 4, т. 16 ЗМИП);
  - лица, които извършват по занятие посредничество при сделки с недвижими имоти (чл. 4, т. 18 ЗМИП);
- Забраната важи и за ФЛ, които извършват горепосочените дейности.

Лица, извършващи по занятие посредничество при сделки с недвижими имоти (т. 18 на чл. 4)

- Специални изисквания при подаване на вътрешни правила – чл. 105 ЗМИП
- Спазване на изискването се проверява при представяне на ВП на САД ФР и за отстраняване на несъответствията се дават задължителни указания.
- Възможност за публикуване на данни за наложени наказания за неизпълнени задължителни указания.

Комплексна проверка на клиентите - видове

- Общи правила при прилагане мерките за комплексната проверка;
- Особени правила и изключения при прилагане мерките за комплексната проверка;
- Опростена комплексна проверка;
- Разширена комплексна проверка.

Дефиниция за комплексна проверка

- **идентифициране** на клиенти **и проверка на тяхната идентификация**;
- **идентифициране на действителния собственик** и **проверка на неговата идентификация**;
- събиране на **информация и оценка на целта и характера на деловите взаимоотношения**;
- изясняване на **произхода на средствата**;
- **текущо наблюдение** върху установените делови взаимоотношения и проверка на сделките и операциите.

Задължение за прилагане на мерките за комплексна проверка

- **При установяване на делови взаимоотношения,** в т. ч. при откриване на сметка, когато с откриването на сметката се установяват делови взаимоотношения;
- **При извършване на случайна операция или сключване на случайна сделка,** вкл. ако са осъществени **чрез няколко свързани операции, при следните прагове:**
  - **15 000 евро – обща хипотеза,**
  - **5 000 евро – при плащане в брой,**
  - **1 000 евро - превод на средства съгласно чл. 3, т. 9 от Регламент (ЕС) 2015/847 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г.**
- **При съмнение за изпиране на пари и/или за наличие на средства с престъпен произход** независимо от размера на операцията или сделката, рисковия профил на клиента, условията за прилагане на мерките за комплексна проверка или други изключения, предвидени в този закон или в правилника за прилагането му

Опростена комплексна проверка (чл. 25 ЗМИП)

- В зависимост от оценката на потенциалния риск съгласно ЗМИП
- Одобрение от служител на висша ръководна длъжност на задълженото лице.
- Прилагането на всички мерки за комплексна проверка при съобразяване на степента и обема на тяхното прилагане с нивото на риск чрез прилагане на една или повече от следните мерки:

  - събиране на необходимите данни за идентификация на физическото лице съгласно чл. 53, ал. 2 ЗМИП, които са проверени по реда на чл. 55, ал. 1 ЗМИП;
  - проверка на идентификацията по време на или след установяване на делови взаимоотношения - при наличието на условия за ограничаване на риска;
  - съобразяване на честотата на извършване на идентификация и проверката на идентификацията спрямо съществуващи клиенти с нивото на риск;

Опростена комплексна проверка (чл. 25 ЗМИП)

- съобразяване на честотата на текущия мониторинг с нивото на риск;
- установяване на целта и характера на деловите взаимоотношения на базата на наличните данни за операциите на клиента и вида на взаимоотношенията с него, или ограниченията на конкретния продукт или услуга;
- приемане на установен произхода на средствата на клиента при наличие на достатъчно косвени индикации за произхода на средствата;
- други мерки, основани на риска, посочени в насоките на Европейските надзорни органи съгласно чл. 17 от Директива (ЕС) 2015/849, при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона (само от лицата по чл. 4, т. 1-6 и 8-11, ако не са издадени други изрични указания от директора на дирекция „Финансово разузнаване" на Държавна агенция „Национална сигурност")

Опростена комплексна проверка - кумулативни условия за допустимост (чл. 26 ЗМИП)

- прилагането на такива мерки не попада в условията на среден или висок риск, посочени в националната оценка на риска;
- прилагането на такива мерки се основава на идентифицирани от задълженото области с нисък риск при собствената му или секторната оценка на риска;
- задълженото лице е събрало достатъчно информация, която му дава достатъчно основания да смята, че конкретната операция или сделка или деловите взаимоотношения с клиента са с нисък риск;
- конкретният случай не попада в случаите, при които е задължително прилагането на мерки за разширена комплексна проверка по ЗМИП;

Опростена комплексна проверка - кумулативни условия за допустимост (чл. 26 ЗМИП)

- прилагането на такива мерки не пречи на извършването в достатъчна степен на текущо наблюдение на деловите взаимоотношения или на операциите и сделките с оглед на установяване на случаи на необичайни операции или сделки в съответствие с чл. 47 ЗМИП или на случаи, които следва да се докладват по реда на чл. 72 ЗМИП;
- в конкретния случай не е налице съмнение за изпиране на пари, финансиране на тероризъм или за наличие на средства с престъпен произход;
- задълженото лице е в състояние да покаже, че са предприети достатъчни мерки за установяване и оценка на риска и изпълнението на горепосочените условия; и
- задълженото лице е уведомило предварително САД ФР за идентифицираните категории клиенти, продукти и услуги с по-нисък риск и за намерението да се прилагат опростени мерки за комплексна проверка спрямо тях.

Допълнителни хипотези на прилагане на мерки за опростена комплексна проверка (чл. 27 – 31 ЗМИП)

- Клиенти кредитни или финансови институции (по смисъла на Директива (ЕС) 2015/849) от държава членка или трета еквивалентна държава;
- Клиенти държавни или местни органи на РБ;
- Клиент институция, изпълняваща властови функции в съответствие с правото на Европейския съюз ;
- Специфични продукти, услуги, операции или сделки, или механизми за доставка;
- Съгласно насоките на ЕНО .

Задължение за прилагане на мерките за разширена комплексна проверка

- При встъпване в делови взаимоотношения с лица по чл. 36 от ЗМИП – PEPs – и в хода на такива взаимоотношения, както и при извършване на случайна операция или сделка с такива лица;
- При встъпване в делови взаимоотношения и в хода на такива взаимоотношения, както и при извършване на случайна операция или сделка с физически лица, юридически лица и други правни образувания, установени във високорискови трети държави по чл. 46 ЗМИП;
- При продукти, операции и сделки, които биха могли да доведат до анонимност и по отношение на които не са предвидени допълнителни мерки по ЗМИП;

Задължение за прилагане на мерките за разширена комплексна проверка

- При нови продукти, бизнес практики и механизми за доставка, когато същите са оценени като високорискови по реда на глава седма от ЗМИП;
- Във връзка с нови технологии при нови или вече съществуващи продукти, бизнес практики и механизми за доставка, когато същите са оценени като високорискови по реда на глава седма от ЗМИП;
- При сложни или необичайно големи сделки или операции, както и операции и сделки без явна икономическа или законна цел;
- При кореспондентски отношения с кредитна институция или финансова институция от трета държава;
- **във всички други случаи, при които по реда на глава седма е установен по-висок риск от изпиране на пари.**

Видни политически личности и свързани с тях лица

- **Потенциални** клиенти, **съществуващи** клиенти и **действителни собственици** на клиент – юридическо лице или друго правно образувание, които са **видни политически личности** в (категориите в чл. 36, ал. 2 ЗМИП):
  - Република България,
  - в друга държава членка или
  - в трета държава, или
  - в международни организации.
- **Потенциални** клиенти, **съществуващи** клиенти и **действителни собственици** на клиент – юридическо лице или друго правно образувание, които са **свързани с такива видни политически личности** (категориите в чл. 36, ал. 5 ЗМИП).
- Срок за прилагане на мерките – **1 година от преустановяване заемането на длъжността**;
- При обоснованост от оценката на риска – и **след тази 1 година**.

Мерки за разширена комплексна проверка по отношение на лицата по чл. 36 ЗМИП

- Одобрение от служител на висша ръководна длъжност на задълженото лице за встъпване в делови взаимоотношения;
- Продължаването на деловите взаимоотношения само след одобрение от служител на висша ръководна длъжност на задълженото лице;
- Установяване **произхода на средствата**, използвани в деловите взаимоотношения и операциите, и сделките, извършвани в рамките на такива взаимоотношения.
- Предприемане на подходящи действия за изясняване на **източника на имущественото състояние**;

Лицата от високорискови трети държави (чл. 46 ЗМИП)

- Лица от държави, които не прилагат или не прилагат напълно международните стандарти в противодействието на изпирането на пари, определените от Европейската комисия като високорискови трети държави;
- Публикуване на списъка на интернет страниците на ДАНС, БНБ, КФН, НАП и МФ.
- Условия и ред за прилагане на указанията по чл. 18 от Директива (ЕС) 2015/849.
- Задължителни указания на директора на САД ФР за прилагане на мерки и спрямо държави извън списъка на ЕК

Нов режим на установяване произхода на средствата (чл. 66 ЗМИП)

- **Прилагане на поне два от следните способи**:
  - събиране на информация от клиента за основната му дейност, включително за действителния и очаквания обем на деловите взаимоотношения и на операциите или сделките, които се очаква да бъдат извършвани в рамките на тези взаимоотношения, чрез попълване на въпросник или по друг подходящ начин;
  - събиране на друга информация от официални независими източници – данни от публично достъпни регистри и бази от данни и др.;

Нов режим на установяване произхода на средствата (чл. 66 ЗМИП)

- Използване на информация, събирана във връзка с изпълнението на изискванията на този или други закони и подзаконови нормативни актове, включително Валутния закон, която да показва ясен произход на средствата;
- Използване на информация, обменяна в рамките на групата, която да показва ясен произход на средствата, когато е приложимо;
- Проследяване на паричните потоци в рамките на установените делови взаимоотношения с клиента, при което да е виден ясен произход на средствата, когато е приложимо.
- При невъзможност – писмена декларация от клиента

Нов режим на установяване произхода на средствата (чл. 66 ЗМИП)

- Чрез **писмена декларация** от клиента или от неговия законен представител или пълномощник, **само ако**:
  - е невъзможно изясняване на произхода на средствата след изчерпване на горепосочените способи **или**
  - прилагането на поне два от горепосочените способи е довело до противоречива информация.

Действителните собственици на клиенти юридически лица

- **Чл. 59 – ред за установяване на действителния собственик**
- **Чл. 61 и чл. 62 – изисквания за съхраняване на информация за действителния собственик и предоставяне по отношение на**:
  - учредените на територията на Република България **юридически лица и други правни образувания,**
  - физическите и юридическите лица и други правни образувания, които действат на територията на Република България **в качеството си на доверителни собственици на тръстове, попечителски фондове и други подобни чуждестранни правни образувания**, учредени и съществуващи съобразно правото на юрисдикциите, допускащи такива форми на доверителна собственост и
  - **физическите лица за контакт** на горепосочените лица и образувания.
- § 2 от Допълнителни разпоредби – дефиниция на действителен собственик

- Задължения за всички ЮЛ, правни образувания и лицата им за контакт:
  - **да получават,**
  - **да разполагат и**
  - **да предоставят** в определените по закон случаи подходяща, точна и актуална **информация относно физическите лица, които са техни действителни собственици**, включително с подробни данни относно притежаваните от тях права.

Разкриване на информация по реда на ЗМИП

- **При съмнение** за изпиране на пари и/или за наличие н средства с престъпен произход по реда и условията на чл. 72 ЗМИП.
- **При узнаване** за ИП или за средства с престъпен произход – компетентни органи по НПК, ЗМВР или ЗДАНС и САД ФР
- **При поискване** по реда и условията на чл. 74 ЗМИП:
  - Определен е **срок** за предоставяне на информацията (3 работни дни), който може да бъде съкратен или удължен от директора на САД ФР. **Възможност за определяне на формата.**
  - Въведена е възможност за даване на указания от страна на САД ФР за **осъществяване на наблюдение** на извършвани в рамките на деловото взаимоотношение сделки или операции за определен период и относно предоставяне на информация за същите на дирекцията
- Разкриване на информация за операции или сделки **над законово определения праг** в чл. 76 ЗМИП.
- **Забрана за разкриване** на информация съгласно чл. 80 ЗМИП.

Административно-наказателни разпоредби – чл. 116 - 127

- Увеличен размер на санкциите за нарушение на ЗМИП и ППЗМИП
- Въвеждане на дефиниции и по-високи размери на санкциите за "**повторно** нарушение" и "**системно** нарушение"
- Въвеждане на **отговорност за ръководителите** на специализираните служби и **другите лица, които осъществяват контрол** по изпълнение изискванията на ЗМИП и ППЗМИП.
- **Публикуване** на информация за влезлите в сила наказателни постановления.